företagarna

Justitiedepartementet
Straffrättsenheten
103 33 Stockholm

Stockholm	Vår referens	Dnr
2026-11-09	Jacob Ämtvall	Ju2026/01671

Remissyttrande

Delbetänkandet Tillträdesförbud (SOU 2026:48)

Företagarna har givits möjlighet att avge remissyttrande om det angivna betänkandet. Här följer våra huvudsakliga synpunkter.

Inledning

Brottslighet som riktas mot företag får konsekvenser som sträcker sig långt utöver värdet av det som stjäls eller förstörs. För små företag, som sällan har egna säkerhetsfunktioner eller ekonomiska marginaler för att hantera återkommande ordningsstörningar, kan upprepade stölder, hot och trakasserier medföra att personal slutar, investeringar skjuts upp eller verksamheten helt upphör. Ett fungerande tillträdesförbud är därför ett viktigt verktyg för att skydda företagare, anställda och kunder.

Företagarna och Butikerna tillstyrkte i ett gemensamt remissyttrande den 7 juni 2019 förslaget om tillträdesförbud. Redan då framhöll vi att regleringen inte borde begränsas till butiker och badanläggningar, utan även omfatta andra affärs- och näringsverksamheter. Vi betonade samtidigt att ett tillträdesförbud endast kan vara en del av det brottsförebyggande arbetet och behöver kompletteras med bland annat lokal polisnärvaro, en effektiv hantering och utredning av brott mot företag och en bättre samverkan mellan polis, kommun och näringsliv.

Den lagstiftning som därefter infördes var ett viktigt steg, men sedan dess införande 2021 har erfarenheterna emellertid tydligt visat att den nuvarande ordningen är alltför restriktiv och svårtillämpad. Företagarna välkomnar därför att utredningen föreslår förändringar som kan göra tillträdesförbudet mer förutsebart och praktiskt användbart.

Företagarnas inställning

Företagarna tillstyrker delbetänkandets huvudsakliga förslag. Särskilt angelägna är förslagen om ett utvidgat tillämpningsområde, en presumtion för tillträdesförbud efter relevanta brott, en mindre restriktiv riskbedömning och en möjlighet för Polismyndigheten att meddela interimistiska tillträdesförbud.

Ett utvidgat tillämpningsområde
Företagarna tillstyrker att lagen utvidgas till att omfatta affärslokaler generellt. Det saknas enligt vår mening sakliga skäl för att en verksamhet som säljer varor ska ha ett starkare skydd än en verksamhet som säljer tjänster. En restaurang, frisör, verkstad eller annan tjänsteverksamhet kan vara minst lika utsatt för återkommande brott och allvarliga ordningsstörningar som en butik. Förslaget ligger i linje med vad Företagarna och Butikerna efterfrågade redan 2019.

Presumtion för tillträdesförbud och en förändrad riskbedömning
Företagarna tillstyrker den föreslagna presumtionsregeln. Den nuvarande regleringen innebär i praktiken att en verksamhet i många fall måste utsättas för flera incidenter innan ett förbud kan meddelas. Detta begränsar lagens preventiva funktion. Om en person har begått ett relevant brott i

eller i anslutning till lokalen bör utgångspunkten vara att ett tillträdesförbud meddelas, såvida inte omständigheterna i det enskilda fallet talar emot det.

Det är samtidigt viktigt att uttrycket 'relevant brott' som kan påverka verksamheten inte ges en alltför snäv innebörd. Presumtionen bör inte endast avse tillgreppsbrott, utan även kunna omfatta exempelvis hot, ofredande, sexuella trakasserier och skadegörelse när gärningen har ett tydligt samband med verksamheten. Företagarna tillstyrker även att kravet på särskilda omständigheter tas bort och att risk för att en person väsentligen stör verksamheten ska kunna beaktas. Vid bedömningen bör hänsyn tas till det samlade händelseförloppet och till vilka konsekvenser agerandet får för företagaren, de anställda och kunderna.

Interimistiska tillträdesförbud
Företagarna tillstyrker förslaget att Polismyndigheten ska kunna meddela ett interimistiskt tillträdesförbud. Ett förbud som meddelas först efter flera veckor ger ett begränsat skydd i en situation där den person som har begått brott eller hotat personal kan återkomma redan samma dag. Möjligheten till ett tillfälligt beslut i nära anslutning till ett polisiärt ingripande kan därför bli en av reformens mest betydelsefulla delar.

För att bestämmelsen ska få avsedd effekt krävs emellertid att förfarandet är enkelt och att enskild polisman ges tydliga mandat att agera utifrån framtagna nationella riktlinjer. Polismyndigheten bör därför före ikraftträdandet säkerställa att berörd personal har utbildning, vägledning och tekniskt stöd för att tillämpa bestämmelserna enhetligt. För en småföretagare bör frågan kunna väckas i samband med en polisanmälan eller ett ingripande, utan att företagaren behöver inleda ytterligare ett administrativt förfarande.

Enhetlig tillämpning och tydliga beslut
Företagarna vill särskilt framhålla vikten av en enhetlig tillämpning i hela landet för att motverka det geografiska lotteri som nuvarande ordning har inneburit. För ett litet företag är det svårt att förstå och acceptera att möjligheten att få ett tillträdesförbud kan bero på var verksamheten är belägen eller vilken åklagarkammare som handlägger ärendet. Åklagarmyndigheten och Polismyndigheten bör därför ta fram gemensam vägledning och löpande följa upp tillämpningen.

Beslut, särskilt avslagsbeslut, måste dessutom innehålla individualiserade och begripliga skäl. Den sökande behöver kunna förstå vilka omständigheter som har varit avgörande och vad som krävs för en ny ansökan eller en prövning i domstol. Standardiserade motiveringar riskerar att leda till ytterligare administration för både företag och myndigheter. Tydliga och anpassade motiveringar kan å andra sidan vara verktyg för att stärka förtroendet mellan rättsväsendet och företagaren och dessutom på sikt minska risken för uppgivenhet och en bristande tilltro till tillträdesförbudets praktiska användbarhet. Viktimologisk forskning visar att brottsoffer värdesätter att känna sig sedda och hörda, en effekt som kan åstadkommas av en tillfredsställande återkoppling.

Flera verksamhetsställen och gemensamma handelsplatser
Företagarna anser att frågan om förbud som omfattar flera verksamhetsställen bör övervägas ytterligare. Vid systematisk brottslighet finns en uppenbar risk att problemen endast flyttas till en annan närliggande lokal om förbudet begränsas till ett enda verksamhetsställe. Det bör därför finnas möjlighet att, efter en individuell och proportionerlig bedömning, låta ett beslut omfatta flera särskilt angivna lokaler inom samma kedja eller handelsplats. Företagarna efterfrågar inte en ordning där ett förbud automatiskt gäller samtliga lokaler inom en kedja eller omfattar allmänna ytor i ett köpcentrum.

Personer under 15 år
Företagarna har förståelse för de rättsliga svårigheter som följer av att personer under 15 år inte är straffmyndiga. Detta förändrar emellertid inte verksamheternas behov av skydd vid upprepade brott, hot eller allvarliga störningar. Regeringen bör därför utreda om ett verksamt och rättssäkert skydd kan utformas på annat sätt än genom ett straffsanktionerat tillträdesförbud. En sådan ordning behöver

utformas med tydliga rättssäkerhetsgarantier och i nära anslutning till socialtjänstens och vårdnadshavarnas ansvar.

Medskick till den fortsatta beredningen

- Säkerställ att presumtionsregeln omfattar samtliga relevanta brott som kan påverka verksamheten och inte begränsas till tillgreppsbrott.
- Ge Polismyndigheten och Åklagarmyndigheten i uppdrag att ta fram tydliga och gemensamma riktlinjer före ikraftträdandet.
- Utforma ett enkelt ansökningsförfarande som så långt möjligt kan hanteras i samband med en polisanmälan och som inte ställer onödiga krav på den enskilda företagaren.
- Säkerställ att beslut innehåller individualiserade och begripliga motiveringar samt tydlig information om möjligheten till omprövning och domstolsprövning.
- Överväg en möjlighet att låta ett beslut omfatta flera särskilt angivna verksamhetsställen när det finns en konkret risk att brottsligheten annars flyttas.
- Utred hur verksamheter kan ges ett verksamt och rättssäkert skydd mot upprepade brott och allvarliga störningar från personer under 15 år.
- Säkerställ att polis och åklagare har tillräckliga resurser för handläggning, delgivning, kontroll och lagföring av överträdelser.
- Följ systematiskt upp antalet ansökningar, bifall och avslag, handläggningstider, interimistiska beslut, överträdelser och lagföring, uppdelat efter lokaltyp och geografi.
- Genomför en särskild uppföljning av hur reformen fungerar för företag av olika storlek, inklusive den administrativa belastningen och skälen till att företagare avstår från att ansöka.

Företagarna vill sammanfattningsvis framhålla att delbetänkandets förslag innebär en välkommen förstärkning av tillträdesförbudet som brottsförebyggande verktyg. För att reformen ska få avsedd effekt krävs dock att det blir enkelt att ansöka, att beslut kan fattas snabbt och enhetligt samt att överträdelser upptäcks, utreds och lagförs. Lagstiftningen bör utformas med utgångspunkt i att den företagare som söker skydd ofta saknar både juridiskt stöd och särskilda administrativa resurser.

Jacob Ämtvall
Näringspolitisk expert
Företagarna

Pernilla Norlin
Samhällspolitisk chef
Företagarna